

15 грудня в Україні відзначали День працівників суду. Фахівці, які добре знаються на державотворенні, - це, як правило, розумні і фахові люди, яких ніколи не побачиш по телевізору (на всіх каналах одні «експерти і політологи») сходяться на тому, що тільки після створення дієвої фахової і не корупційної судової системи в Україні буде можна говорити про якийсь поступ вперед. Сьогодні інтенсивно у цій галузі йде «ломка» старої ще радянської системи, натомість створення нового суду не завжди відповідає нашим очікуванням і європейським стандартам. Та що там європейські стандарти, з незрозумілих простим людям причин формування судів затягується. Місця старих суддів, які звільнились три роки тому, й досі залишаються вакантними, в той час, як тисячі суддів чекають на призначення. Чого далеко ходити, візьмемо свій, жидачівський суд.

Але всюди працюють люди, і саме від того, як вони виконують свою роботу, у значній мірі залежить оцінка цілої гілки влади.

Жидачівський районний суд. Був час, коли півтора року у суді не було жодного судді. Ті, хто звертався до суду, згадують незручності, які були через слухання в інших районах, та просто затягування розгляду справ. Нещодавно щось зрушилося, і нам в район призначили, нарешті, суддю Ірину Ціпівко. Щоправда, її відрядили з іншого суду, і коли термін відрядження пройшов – до Жидачева теж у відрядження прийшла суддя Зоряна Миколаївна Коліщук.

На основі Указу Президента України Коліщук Зоряну Миколаївну переведено на 1 рік із Селидівського міського суду Донецької області на роботу на посаду судді Жидачівського районного суду.

Напередодні нового року Зоряна Миколаївна погодилась на інтерв'ю, де розповіла про навчання і батьків, про те, як італійський фільм «Спрут» вплинув на вибір професії, про роботу в прокуратурі Старого Самбора, про те, з яким почуттям їхала у зону АТО – на

перше своє робоче місце судді у Селидівському міському суді, одним словом, про суддівські будні та трохи про особистісне.

- Зоряно Миколаївно, наші читачі вже мали змогу побачити і познайомитись з вами, коли ви проводили «екскурсію» до суду для молодших школярів Жидачівської школи. Знаєте, що опісля говорили діти: «Така добра, красива і молода, а вже суддя». Як кажуть, дитячими устами... Як сталося, що Ви вибрали професію судді?

- Я народилася на Старосамбірщині, в бойківському краї, село Воля. Зразу скажу, що у нашій сім'ї не було ні суддів, ні юристів. Тато мій - лікар-хірург, мама - вчитель. Коли я народилася, вони ще були студентами, тому до шести років моїм вихованням займалася бабуся. До школи ходила вже у Старому Самборі, де працювали батьки. Вчилася добре, і коли в 1993 році я заявила батькам, що хочу йти на юридичний, був трохи шок: як так, всі хотіли мене бачити лікарем, як мінімум вчителем. А тут ні з того, ні з сього...

- А все-таки, хто вплинув на вибір юридичного фаху?

- Пам'ятаєте, у 80-90-х роках екрани телевізорів заповнили італійський серіал «Спрут» із комісаром Катані, який боровся з мафією і був «супергероєм». Не повірите, але я теж захотіла стати такою собі «жінкою-комісаром Катані». Нічого не поробиш - дитячий максималізм. Два роки я вступала на юридичний факультет. Спочатку у Львівський університет ім. Франка, а потім у Харківську юракадемію. Батьки говорили: залиш ці мрії, у медичний ти б давно вступила. Але я була твердою у своїх намірах. Аж у 1995 я з третьої спроби вступила у Харківську Національну Академію ім. Я. Мудрого, яку закінчила з відзнакою у 2000 році. По розподілу мене направили у Старосамбірську прокуратуру на посаду помічника прокурора.

- Робота в прокуратурі. Вона сформувала Вас як юриста, бо, як-не-як, більше 10 років у прокуратурі даремно не проходять. Там Ви набиралися досвіду, мали справу з суддями, бо представляли обвинувачення. А що чи хто заставив зробити вибір і йти на суддю?

- Безперечно, що це був для мене великий досвід. Бо прокурора за все питають: і за

слідство, і за показники. Як я вирішила йти на суддю? Чесно кажучи, пропрацювавши в органах прокуратури 12 років, подумала: а чому б не спробувати, і подала документи на суддю. Це вже було після судової реформи, і довелося проходити кваліфікаційну комісію. Перший раз тоді я не набрала відповідну кількість балів. У 2013 році вдруге подала документи і на цей раз вже пройшла цю комісію. Але потрапити у Львівську область на посаду судді було нереально через велику кількість бажуючих, а в Донецьку область був значно менший конкурс на вакансію. Коли я подавала документи на Донеччину, війни ще не було.

- Ви стали суддею у 2013 році, а перше призначення отримали аж у 2016. Чому так довго тягнули з Вашим призначенням?

- Після Революції Гідності у рамках Закону про очищення влади певний час не працювала ні Вища Рада Правосуддя, ні кваліфікаційна комісія. Коли ці органи були сформовані, розпочалися призначення, але за цей час створилася велика черга тих, кого мали призначити на посади. Приміром, мене ще у серпні 2015 року Вища Рада Правосуддя погодила на посаду, а Указ Президента про призначення був 24 вересня 2016 року...

- Вам, людині, яка пройшла нову процедуру призначення на посаду, але яка ще застала роботу, як кажуть, у попередній системі, не здається, що дана судова реформа чомусь затягується. Якщо відверто: зміни йдуть на краще?

- Мені важко про це сказати. Прийшли нові люди, які за собою не мають якихось гріхів, із незаплямованими репутаціями. Але, як на мене, «нові» вони таки і, є бо ще не працювали. Що зле – пішло з суддів багато кваліфікованих кадрів. У всіх галузях є свої нюанси, а судова гілка влади дуже специфічна. Хтось пішов за вислугою років, а хтось просто через те, що не сприйняв всерйоз ці нововведення, коли ти як студент мусиш «зубрити», щоб здати тести. Ну уявіть, люди сидять зранку до вечора за розглядом справ, працюють десятки років, ніби знають законодавство, а тут раз - і не пройшов... Не встигли підготуватися, не мали можливостей, переоцінили свої знання, сімя врешті і старший вік. Але серед них справді пішло багато фахівців, які ще могли працювати і працювати. Бо ці люди - живий досвід, без якого важко, особливо новопризначеним.

- Передача досвіду молодшим?

- Так. Бо в іншому випадку доводиться вчитися на власних помилках...

- Якщо взяти такі категорії як людяність, фаховість і досвід, як би Ви розставили пріоритети?

- Дуже добре, коли ці всі три компоненти присутні в одній людині.

- А буває так, що слухаєш справу і чисто по-людськи жалієш цю людину, хоч розумієш, що треба діяти по закону?

- Дуже часто буває. От нещодавно слухала справу: інвалід з дитинства, друга група, психічні відхилення – пішла і вкрала телефон... Чи знову ж таки, слухаєш справу про крадіжку, і йому 30 років, а виглядає на всі 50. Бідність, пияцтво сьогодні доводять людей до необдуманих проступків, за які потім треба відповідати перед Законом. Таких справ багато було на Донеччині.

- До речі, розкажіть про своє «бойове хрещення» на донецькій землі. Адже Вас призначили у місто, яке майже на лінії фронту АТО. Як відпустила мама, врешті у Вас мала дитина?

- Мамі, звісно, говорила, що це далеко, що все нормально, не стріляють. А сама, якщо чесно, переживала. Коли я подавала документи на призначення, війни ще не було. Куди їду, як там?..

Перетелефонувала до голови Селидівського міського суду, а вона якраз пішла у відставку, але мене заспокоїла, розповіла, як добратися. Каже: у нас не стріляють, не бійся, трохи попрацюєш, подивишся, а там, можливо, і переведешся десь ближче до дому.

Коли їхала у поїзді, тільки й розмов про блокпости, обстріли, атмосфера неспокійна.

Прийняли мене дуже добре, знайшли житло. У штаті було 8 суддів, а працювало 6. Але нас прийшло одразу троє нових суддів: я, один місцевий і ще одна суддя із Києва. І почала працювати.

- У нас завжди вважали, що донецький регіон - це висока злочинність. А тут під боком ще й війна. Якщо порівнювати характер справ, які довелося розглядати, що переважало там?

- Щодо цивільних справ, то там багато так званих справ «проблемних кредитів», справ про народження і смерть через те, що довідки чи свідоцтва видані такзваними «ДНР» нелегітимні, це довелося узгоджувати у судовому порядку. По кримінальних справах. Багато справ, пов'язаних із дією терористичних угруповань, – так кваліфікувалися справи людей, які брали участь у бойових діях на тому боці. Адже Селидівський суд має підсудність і Авдіївки, Ворошиловського району Донецька. Багато було справ про вбивства, вбивства з особливою жорстокістю.

- А щось таке дуже зухвале можете пригадати?

- Останню справу, яку ми розглядали, там судом присяжних була справа, де двоє співжителів зайшли до пенсіонера, вимагали гроші а коли той не дав, вбили нещасного з особливою жорстокістю: на пенсіонерові було 60 колото-різаних ран. Більше того, жінка, яка у цьому брала участь, злизувала з ножа кров... Їй дали 14 років, а співмешканцю -17.

- Вам було страшно працювати? Адже Ви окрім того що жили неподалік Авдіївки, то ще й приймали вироки проти бойовиків, за яких їхні однодумці могли відомстити судді. Ви про таке не думали? У Вас якась охорона була?

- Яка охорона? З суду - додому. Чесно кажучи, я й у місті толком не була.

- У вас є статус учасника АТО?

- Ні, звідки, адже я не була учасником бойових дій.

- І скільки часу Ви працювали там?

- З жовтня 2016 по липень 2018.

- Ви просилися, щоб Вас перевели, чи це планова «ротація»?

- Кваліфікаційна комісія прийняла рішення відряджати суддів до судів, де велике навантаження або немає суддів. Коли побачила, що є вакансія на Львівщину, а це був спершу Мостиський суд, я подала документи, але не пройшла. А коли вже з'явилася вакансія у Жидачеві – моє прохання задовольнили і відрядили поближче додому. Цьому я була рада: як- не-як півтора роки дитині передавати на Миколая подарунки по телефону... Це важко.

- Як прийняли Вас у Жидачеві?

- Дуже добре. Щоправда, приїжджаючи сюди, я не знала, що тут є два приміщення суду. Знала, що є велике навантаження, бо півтора року взагалі суддів не було, а за той невеликий проміжок, коли була Ірина Ціпівко одна замість чотирьох, ясно, що всі справи не розглянули.

- Скільки було нерозглянутих справ, коли Ви прийшли?

- Близько 800. Деякі з них тягнулися роками, зокрема справи по аліментах.

- Якщо розглядати по 4 справи на день, то це фактично майже рік, щоб закрити «висяки». Але ж щодня надходять нові. Як даєте собі з усім цим раду?

- По-різному. Бувають справи, які можна вирішити за годину, а бувають такі, що слухаєш два дні чи відкладається справа раз-у-раз.

- Чи є надія, що в Жидачів призначать бодай ще одного суддю?

- Важко сказати, бо це все залежить від кваліфікаційної комісії. Окрім того, Жидачівський суд, згідно з реформою, знаходиться в стадії ліквідації бо за Указом Президента має бути Стрийський окружний місцевий суд із розташуванням у Стрию, Жидачеві, Моршині і Сколе. Сьогодні ще невідомо, скільки суддів тут буде.

На сьогодні в Жидачівському суді має по штату бути 4 судді. Всього по штату у суді є 18 чоловік.

- Скільки у Вас помічників судді?

- Два, і хотілося б, враховуючи навантаження і кількість справ, ще й третього.

- Які стосунки з прокуратурою, поліцією?

- Робочі.

- Якщо говорити про матеріальне забезпечення суду, конверти за свої гроші вже не купуєте, як колись?

- Ні, якраз забезпечення стало значно кращим. У нас зробили ремонт, маємо нові меблі, техніку, вистачає і на конверти, і на папір.

- Ви у Жидачівському суді знаходитесь у відрядженні. Доки воно триватиме і що далі?

- Поки на рік, а далі назад на Донеччину... Можливо, щось зміниться через створення окружного суду в Стрию.

- Ви щодня доїжджаєте з Самбора?

- Ні, я орендую квартиру у Жидачеві, а додому їжджу лише на вихідні. Дитина зі мною ходить тут у садочок.

- Колись у Вас була мрія і вона збулася – Ви стоїте на чатах Закону. А яка сьогодні мрія у судді?

- Хочу, щоб скоріше закінчилася війна і настав мир. Це, повірте, не пусті слова. Щоб можна було працювати там, де хочеш, в моєму випадку - ближче до дому.

- А у Вас, як людини, яка бачила і чула цих людей на сході, яке враження: вони хочуть, щоб все зупинилося і настав мир?

- Хочуть. Багато з них зрозуміли, що їх просто використали, і тепер вони задумуються про повернення до України. Дай Бог, щоб їх ставало більше і здоровий глузд переміг.

А всім своїм колегам по роботі хочу побажати, крім миру, – здоров'я і витримки і віри, що все буде добре.

Розмовляв Андрій ДАНИЛЕЦЬ.